

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 342.572

Г. О. Блінова

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК УЧАСНИКІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

У статті досліджено правове регулювання інформаційних відносин за участю органів місцевого самоврядування та коло їх повноважень; визначено недоліки та перспективи удосконалення відповідних нормативно-правових актів українського законодавства. Указано, що на сучасному етапі розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій діяльність органів місцевого самоврядування постійно удосконалюється: з'являються нові інформаційні послуги, підвищується якість інформаційного супроводження діяльності обласних, міських, сільських, селищних рад та їхніх виконавчих органів.

Ключові слова: органи публічної адміністрації, інформація, публічна влада, органи місцевого самоврядування, повноваження, інформаційні відносини.

Постановка проблеми. В умовах активних процесів децентралізації органи місцевого самоврядування набувають усе ширших повноважень та можливостей для їхньої реалізації. Процес децентралізації спрямований на наділення територіальних громад більшими ресурсами та мобілізацію їхніх внутрішніх резервів. На сучасному етапі розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій діяльність органів місцевого самоврядування постійно удосконалюється: з'являються нові інформаційні послуги, підвищується якість інформаційного супроводження діяльності обласних, міських, сільських, селищних рад та їх виконавчих органів. Ці зміни дають змогу органам місцевого самоврядування досить ефективно вирішувати питання місцевого значення. Водночас вітчизняне законодавство не системно регулює інформаційні відносини за участю органів місцевого самоврядування, що призводить до скарг громадян та судових справ про порушення органами місцевого самоврядування правил обігу інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання повноважень органів місцевого самоврядування як учасників інформаційних відносин відображено в наукових працях таких учених, як В. Брижко та О. Кальченко [3], І. Бачило [1], М. Швець, Р. Калюжний, В. Гавловський, В. Цимбалок [17]; В. Копилов [5; 6], В. Нестерович [15; 16; 17], І. Чухлебов [13], О. Яременко [19]. На наш погляд, з огляду на проєвропейський вектор розвитку України вітчизняне інформаційне законодавство потребує ґрунтовного дослідження рівня визначення правового статусу органів публічної адміністрації загалом та органів місцевого самоврядування зокрема як суб'єктів інформаційно-правових відносин.

Формування цілей. Автор має на меті з'ясувати зміст інформаційної правосу́б'єктності органів місцевого самоврядування та їхніх повноважень як

учасників інформаційних відносин, визначених чинним вітчизняним законодавством.

Виклад основного матеріалу. Сучасні правознавці здебільшого погоджуються зі статусом органів місцевого самоврядування як органів публічної адміністрації. Існує два підходи до визначення поняття «публічна адміністрація»: у вузькому та в широкому сенсі. Скажімо, Т. Білозерська зазначає, що відповідно до положень права Європейського Союзу вузьке розуміння публічної адміністрації визначає її як «регіональні органи, місцеві та інші органи публічної влади», «центральні уряди» та «публічна служба». Узагальнюючи, підкреслює, що широкий підхід до визначення «публічної адміністрації» в європейському праві відносить крім органів публічної влади, ще й органи, які не входять до неї організаційно, але виконують делеговані нею функції [2, с. 11]. Отже, на нормативному рівні Європейського Союзу переважає широкий підхід до визначення поняття «публічна адміністрація».

Чинне вітчизняне законодавство не містить визначення терміна «публічна адміністрація». Тільки концепція реформування публічної адміністрації в Україні, підготовлена Центром політико-правових реформ (ЦППР), і не оформлена як законопроект, визначає, що публічна адміністрація – це органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти, які відповідно до закону чи адміністративного договору мають повноваження забезпечувати виконання законів, діяти в публічних інтересах (виконання публічних функцій) [12]. З урахуванням запропонованого ЦППР визначення публічної адміністрації, що відповідає, на наш погляд, широкому тлумаченню в європейському праві, уважасмо за можливе визнавати органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та відповідні інші суб'єкти, що виконують публічні функції, органами публічної адміністрації. Отже, усі реформи у сфері інформаційного забезпечення діяльності органів публічної адміністрації безпосередньо впливатимуть і на органи місцевого самоврядування. В умовах децентралізації важливість якісного інформаційного забезпечення органів місцевого самоврядування підвищується [8]. Розглянемо загальні засади правового статусу цих органів як учасників інформаційних відносин.

Значна кількість вітчизняних науковців давали визначення інформаційно-правових відносин, зокрема В. Брижко та О. Кальченко [3, с. 86]; І. Бачило [1, с. 22]; М. Швець, Р. Калюжний, В. Гавловський, В. Цимбалюк [14, с. 88]; В. Копилов [5, с. 68; 6, с. 99], О. Яременко [18, с. 161]. Узагальнення визначених науковцями ознак інформаційно-правових відносин навів у своїй статті І. Чухлебов, а саме 1) суб'єктами відносин є люди, суспільство та держава; 2) виникають, розвиваються та змінюються в процесі інформаційної діяльності, тобто при одержанні, використанні, поширенні, зберіганні, зборі, обробці, накопиченні, пошуку, поширенні та споживанні інформації; 3) виникають відповідно до норм права і юридичних фактів; 4) основним предметом відносин є інформація як структурована, так і не

структурована, додатковими предметами відносин виступають інформаційні системи, інформаційні технології, засоби зберігання, забезпечення доступу до інформації та її захисту; 5) змістом відносин є інформаційні права та обов'язки [13, с. 148-149]. Саме остання ознака інформаційних відносин, на нашу думку, тісно пов'язана з правосуб'єктністю учасників інформаційних відносин.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює інформаційні відносини та визначає роль у них органів публічної адміністрації є Закон України «Про інформацію». Стаття 4 Закону України «Про інформацію» визначила суб'єкти інформаційних відносин, а саме: фізичні особи; юридичні особи; об'єднання громадян та суб'єкти владних повноважень, а об'єктом інформаційних відносин визначила інформацію [9; 4]. Стаття 1 Закону України «Про інформацію» суб'єктом владних повноважень визначає орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, зокрема на виконання делегованих повноважень [9]. Указані законодавчі положення чітко закріпили статус органів місцевого самоврядування як суб'єктів інформаційних відносин, наділених інформаційною правосуб'єктністю.

На думку А. Марушчака, інформаційна правосуб'єктність – це здатність суб'єкта інформаційних правовідносин мати інформаційні права та набувати своїми діями суб'єктивні інформаційні права й обов'язки, які складають зміст інформаційних правовідносин. Дослідник констатує, що зміст інформаційної правосуб'єктності для кожного суб'єкта інформаційного права відрізняється. Їх інформаційна правосуб'єктність також складається, як зазначає науковець, з інформаційної правоздатності, інформаційної дієздатності та деліктоздатності, тобто здатності нести юридичну відповідальність за вчинене правопорушення. Оскільки органи місцевого самоврядування є юридичними особами, то їх правоздатність, дієздатність та деліктоздатність настають практично завжди одночасно. На наш погляд, для органів місцевого самоврядування як і для органів державної влади за концепцією А. Марушчака, змістом інформаційної правосуб'єктності є компетенція як сукупність певних повноважень [7, с. 45-46]. Уважаємо, що такі загальні повноваження органів місцевого самоврядування розміщено в Законі України «Про місцеве самоврядування» [10].

Органи місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» мають в інформаційній сфері таку компетенцію: вимагати та отримувати інформацію від підприємства, установи та організації, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад з питань, віднесених до відання органів місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 18); засновувати аудіовізуальні (електронні) засоби масової інформації відповідної ради, призначати й звільняти їхніх керівників тільки на пленарних засіданнях районної, обласної ради (п. 7 ч. 1 ст. 43), а також на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради (п. 8 ч. 1 ст. 26); заслуховувати інформацію прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби зі

злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території лише на пленарних засіданнях районної, обласної ради (п. 36 ч. 1 ст. 43) та на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради (п. 40 ч. 1 ст. 26); до власних повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить сприяння діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (пп. 14 п. а ст. 30), а до делегованих повноважень вирішення відповідно до законодавства питань, пов'язаних з наданням Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, службових жилих приміщень, житлової площі та інших об'єктів, житлово-комунальних послуг; здійснення контролю за їх використанням та наданням послуг (пп. 11 п. б ст. 30); сесії ради проводяться гласно із забезпеченням права кожного бути присутнім на них, крім випадків, передбачених законодавством; порядок доступу до засідань визначає рада відповідно до закону; протоколи сесії ради є відкритими та оприлюднюються й надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» (ч. 17 ст. 46); висновки й рекомендації постійної комісії, протоколи її засідань є відкритими та оприлюднюються й надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» (ч. 10 ст. 47); засідання тимчасових контрольних комісій ради проводять зазвичай закриті; депутати, які входять до складу тимчасової контрольної комісії, та залучені комісією для участі в її роботі спеціалісти, експерти, інші особи не повинні розголошувати інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з її роботою (ч. 3 ст. 48); орган або посадова особа, до яких звернено запит депутата, зобов'язані дати усну чи письмову відповідь на запит на сесії ради в строки й у порядку, установлені радою відповідно до закону; за результатами розгляду запиту рада приймає рішення (ч. 8 ст. 49); рада невідкладно інформує відповідну територіальну виборчу комісію про дострокове припинення повноважень депутата ради (ч. 1 ст. 49); результати поіменного голосування ради підлягають обов'язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»; на офіційному веб-сайті ради розміщують у день голосування й зберігають протягом необмеженого строку всі результати поіменних голосувань; акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також їх проекти підлягають обов'язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»; в актах та проектах актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним чи комунальним майном, зокрема про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримують ці кошти або майно, а також до іншої інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом (ст. 59); органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними й відповідальними перед територіальними громадами; вони періодично, але не менш як два рази на рік інформують населення про

виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, звітують перед територіальними громадами про свою діяльність (ст. 75) [10].

Оже, активними учасниками зовнішніх інформаційних відносин у сфері діяльності органів місцевого самоврядування є підприємства, установи та організації, що є комунальними, а також ті, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад; аудіовізуальні (електронні) засоби масової інформації відповідної ради, їхні керівники; прокурори та керівники органів Національної поліції; Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України; населення; територіальна виборча комісія. Правовий статус зазначених суб'єктів як учасників інформаційних відносин визначаються у відповідних нормативно-правових актах. Водночас термін «населення», що використовується в Законі України «Про місцеве самоврядування», на наш погляд, потребує уточнення.

Відповідно до норм аналізованого закону активними учасниками внутрішньо інформаційних відносин в органах місцевого самоврядування є рада відповідного рівня, її виконавчі органи, голова ради, староста, постійні комісії ради та тимчасові контрольні комісії, секретар ради та депутати. Указані суб'єкти в інформаційній сфері наділені такими повноваженнями:

1) до відання виконавчих органів районних, обласних рад та сільських, селищних, міських рад належить ужиття потрібних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення (п. 15 ч. 1 ст. 44; пп. 6. п. б ст. 33); створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації (пп. 11. п. б ст. 33); до делегованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить здійснення контролю за поданням відповідно до закону підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності відомостей про наявність вільних робочих місць; організації інформування населення про наявність підприємств, установ та організацій усіх форм власності в працівниках (пп. 11 п. б ст. 34); виконавчий апарат районної, обласної ради здійснює інформаційне, аналітичне забезпечення діяльності ради, її органів, депутатів, сприяє здійсненню відповідною радою взаємодії і зв'язків з територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади, органами та посадовими особами місцевого самоврядування (ст.58);

2) секретар сільської, селищної, міської ради скликає сесії ради; повідомляє депутатам і доводить до відома населення інформацію про час і місце проведення сесії ради, питання, які передбачають внести на розгляд ради; організовує підготовку сесій ради, питань, що вносяться на розгляд ради, забезпечує оприлюднення проектів рішень ради відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» та інших законів; забезпечує своєчасне доведення рішень ради до виконавців і населення, організує

контроль за їх виконанням, забезпечує оприлюднення рішень ради відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», забезпечує офіційне оприлюднення рішень ради, які відповідно до закону є регуляторними актами, а також документів, підготовлених у процесі здійснення радою регуляторної діяльності, та інформації про здійснення радою регуляторної діяльності (п.п. 2, 4, 5 ч. 3 ст.50);

3) депутат має право ознайомитися з будь-якими офіційними документами, що зберігаються у відповідних органах місцевого самоврядування, та робити виписки, копіювання цих документів (ч. 10 ст. 49); депутат має право звернутися із запитом до керівників ради та її органів, сільського, селищного, міського голови, керівників органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих або зареєстрованих на відповідній території, а депутат міської (міста обласного значення), районної, обласної ради – також до голови місцевої державної адміністрації з питань, віднесених до відання ради (ч. 7 ст. 49);

4) староста інформує сільського, селищного, міського голову, виконавчі органи сільської, селищної, міської ради про результати здійснення контролю за станом благоустрою відповідного села, селища; отримує від виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб інформацію, документи й матеріали, потрібні для здійснення наданих йому повноважень; не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед жителями відповідного села, селища на відкритій зустрічі з громадянами, а також на вимогу не менше половини депутатів сільської, селищної, міської ради староста інформує раду про свою роботу (ч. 1 ст. 54-1);

5) голова районної, обласної, районної в місті ради скликає сесії ради, повідомляє депутатам і доводить до відома населення інформацію про час і місце проведення сесії ради, питання, які передбачається внести на розгляд ради, веде засідання ради; забезпечує роботу щодо розгляду звернень громадян та доступу до публічної інформації; веде особистий прийом громадян; звітує перед радою про свою діяльність не менше одного разу на рік, зокрема про виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації», здійснення державної регуляторної політики відповідно виконавчим апаратом районної, обласної ради, районної у місті ради, а на вимогу не менш як третини депутатів – у визначений радою термін; (п.п. 1, 13, 17 ч. 6 ст. 55) [10].

Предметом інформаційних відносин, що виникають за участю органів місцевого самоврядування, є відомості та інформація про час і місце проведення сесії ради, питання, які передбачається внести на розгляд ради; результати поіменного голосування ради; з питань, віднесених до відання органів місцевого самоврядування; про здійснення радою регуляторної діяльності; інформація про стан законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності прокуратури та органів Національної поліції на відповідній території; яка стала відома у зв'язку з роботою тимчасової контрольної комісії; про дострокове

припинення повноважень депутата ради; про витрати чи інше розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним чи комунальним майном, зокрема про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримують ці кошти або майно; для населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення; про результати здійснення контролю за станом благоустрою відповідного села, селища; про ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій; про наявність вільних робочих місць; інформація, документи й матеріали, потрібні для здійснення головою ради та старостою наданих йому повноважень, а також публічна, екологічна та інша інформація, обмеження доступу до якої заборонено законом.

Матеріальними носіями зазначених відомостей, що також виступають предметом інформаційних відносин за участю органів місцевого самоврядування, є протоколи сесії ради; рішення ради; документи, підготовлені в процесі здійснення радою регуляторної діяльності; висновки й рекомендації постійної комісії, протоколи її засідань; акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також їх проект; звіти рад перед територіальними громадами про свою діяльність; місцеві екологічні автоматизовані інформаційно-аналітичні системи; офіційні документи, які зберігаються у відповідних органах місцевого самоврядування; звернення громадян тощо.

Проведений аналіз Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» з питань регулювання повноважень органів місцевого самоврядування в інформаційній сфері свідчить про широкий спектр інформаційних відносин, у яких беруть участь ці суб'єкти. Водночас цей нормативно-правовий акт регулює інформаційні відносини за участю органів місцевого самоврядування лише фрагментарно, відсутні норми, що відображають інформаційну політику цих органів та систематизують процеси їх інформаційного забезпечення. Через несистемність та розпорошеність норм, що регулюють інформаційні відносини за участі органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, потребує додаткового методичного опрацювання практики інформаційного забезпечення цих органів та вирішення конфліктних ситуацій у цій сфері.

Висновки. Вищенаведене свідчить про відсутність системного підходу до регулювання інформаційних відносин органів місцевого самоврядування, оскільки Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» не визначає інформаційну політику органів місцевого самоврядування, а також ключові етапи інформаційного забезпечення порядку створення, наділення компетенцією, функціонування, реорганізації, кадрової політики, припинення діяльності цих органів. В аналізованому законі демонструється фрагментарне регулювання інформаційної компетенції органів місцевого самоврядування, відсутня концептуальність та системність викладення повноважень в інформаційній сфері органів публічної адміністрації. Така ситуація обумовлена недостатнім рівнем визначення інформаційних потреб

та інтересів органів місцевого самоврядування, інформаційно-технічних, організаційних та юридичних засобів їх реалізації. З огляду на зазначене вважаємо за потрібне розробити та внести відповідні зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також прийняти Закон України «Про інформаційне забезпечення органів публічної адміністрації», у якому визначити їх інформаційні потреби, інтереси, повноваження, засади інформаційного забезпечення цих органів, їхніх підрозділів та посадових осіб, інформаційно-технічні, організаційні, правові засоби реалізації відповідних повноважень та відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері.

Використані джерела:

1. Бачило І. Л. Информационное право: основы практической информатики. Учебное пособие. Москва, 2001. 234 с.
2. Білозерська Т. О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції. *Форум права*. 2007. № 2. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2007-2/07btodei.pdf>.
3. Брижко В. М., Кальченко О. М., Цимбалюк В. С. Інформаційне суспільство. Дефініції / за ред. проф. Р. А. Калюжного, М. Я. Швеця. Київ : Інтеграл, 2002.
4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про інформацію» від 13 січня 2011 року № 2938-VI. *Голос України* від 09.02.2011. № 24.
5. Копылов В. А. Информационное право: учебник. Москва, Юрист, 2002. 68 с.
6. Копылов В. А. О структуре и составе информационного законодательства. *Государство и право*. 1996. № 6. С. 99-101.
7. Марущак А. І. Поняття суб'єктів інформаційних правовідносин та їх класифікація. *Правова інформатика*. № 4 (12). 2006 С. 44-48.
8. Про добровільні об'єднання територіальних громад : Закон України від 05 лютого 2015 року № 157-VIII. *Голос України* від 04.03.2015 № 39.
9. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №48. Ст. 650.
10. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. *Голос України* від 12.06.1997.
11. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 6.
12. Реформа публічної адміністрації в Україні: Проекти концепції та законів / упоряд. І. Коліушко, В. Тимошук. Київ, 2005. 192 с.
13. Чухлебов І. О. Інформаційно-правові відносини у сфері кадрової політики органів публічної адміністрації. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 4 (76). С. 146-156.
14. Швець М., Калюжний А., Гавловський В., Цимбалюк В. Інформаційне законодавство України: концептуальні основи формування. *Право України*. 2001. № 7. С. 88.
15. Нестерович В. Ф. Вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів: проблеми конституційної теорії та практики: монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2014. 736 с.
16. Нестерович В. Ф. Виборче право України: підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 504 с.

17. Нестерович В. Ф. Інституційне утвердження електронних петицій в Україні в контексті зарубіжного досвіду. *Віче*. 2015. № 22. С. 18-23.

18. Яременко О. І. Інформаційні відносини як предмет правового регулювання: теоретичний аспект. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. С. 156-161.

19. Яременко О. І. Правова ідентифікація суб'єктів владних повноважень у системі інформаційних відносин. *Інформація і право*. 2015. № 3(15). С.11-18.

Стаття надійшла до редколегії 18.08.2018

Блинова А. А. Полномочия органов местного самоуправления как участников информационных отношений

В статье исследуется правовое регулирование информационных отношений с участием органов местного самоуправления, круг их полномочий, определяются недостатки и перспективы совершенствования соответствующих нормативно-правовых актов украинского законодательства. Указано, что на современном этапе развития информационно-телекоммуникационных технологий деятельность органов местного самоуправления постоянно совершенствуется: появляются новые информационные услуги, повышается качество информационного сопровождения деятельности областных, городских, сельских, поселковых советов и их исполнительных органов.

Ключевые слова: органы публичной администрации, информация, публичная власть, органы местного самоуправления, полномочия, информационные отношения.

Blinova G. Powers of Local Self-Government Bodies as Participants of Information Relations

The article examines the legal regulation of information relations with the participation of local governments, the scope of their powers, identifies shortcomings and prospects for improving the relevant legal acts of Ukrainian legislation. It is indicated that at the present stage of development of information and telecommunication technologies the activity of local self-government bodies is constantly being improved: new information services appear, the quality of information support of the activity of oblast, city, village, village councils and their executive bodies increases.

It is noted that active participants of external information relations in the sphere of activity of local self-government bodies are enterprises, institutions and organizations that are communal, as well as those that are not in communal ownership of the respective territorial communities; audiovisual (electronic) media of the relevant council, their leaders; prosecutors and heads of the National Police; State Service for Special Communications and Information Protection of Ukraine; people; territorial election commission. The legal status of these entities as participants in information relations will be determined in the relevant regulatory and legal acts.

The author proposes to develop and make appropriate amendments to the Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine", as well as to pass the Law of Ukraine "On Information Provision of Public Administration Bodies", which defines their information needs, interests, powers, principles of information provision of these bodies, their subdivisions and officials, information and technical, organizational, legal

means of realization of corresponding powers and responsibility for offenses in the information sphere.

Keywords: bodies of public administration, information, public authority, local self-government bodies, authorities, information relations.

УДК 340.12

О. М. Литвинов

**ПРАВО ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ: СПРОБА
КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ САМОКРИТИКИ.
Стаття перша. ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ
ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ Й ДЕЯКІ
ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ТА ТЕРМІНОЛОГІЇ.
Частина 3. ПРО ТЕРМІНОЛОГІЮ: НОВЕЛИ
ДОСЛІДЖЕННЯ (початок)**

Подано тлумачення термінопонять, запропонованих уперше в процесі дослідження права як феномена культури, які також аналізуються у взаємозв'язку з методологічними проблемами формування та здійснення культурологічного підходу у філософії права. Спираючись на сутнісну відмінність людини від інших істот – розум як основу культури насамперед правової – надало можливість складні процеси транзитивних суспільств, зокрема й українське, означити новими термінопоняттями. Серед них головними є «вторинні культури» (як характеристика культур імітаційних), «другий осьовий час» (зі смисловим стрижнем ідеї прав людини), «соціальна фікція», «соціальний паразитизм», «негатив-патерналізм», «етос наживи», «люди минулого» (як тиск вторинних культур на сьогодення). Попри іноді скептичне ставлення до них з боку певного кола юристів, доведено їх евристичну потужність у вирішенні реальних проблем у правовий спосіб.

Ключові слова: право, культура, філософія права, «вторинні культури», «другий осьовий час», «соціальна фікція», «соціальний паразитизм», «негатив-патерналізм», «етос наживи», «люди минулого».

Постановка проблеми. Цей текст є продовженням двох попередніх частин статті, де автор обґрунтував концептуальний підхід, що спирається на поняття культури, у вигляді узагальнювальних відповідей на критичні зауваження, висловлені в процесі його обговорення [1; 2]. Він, як і наступний текст, буде присвячений найбільш складному в такому сенсі питанню – новій термінології, тобто тим поняттям концептуального характеру, що потребували означення в авторському баченні певних процесів або їх аспектів. Пояснити це не є складним, бо ми в останні два-три десятиліття стикнулися з явищами і стали свідками процесів, значна частина яких не тільки для нас, а й для всього світу є досить незвичайною, іноді навіть несподіваною. З іншого боку, результат визволення волі й енергії великих мас людей від надзвичайно потужного мілітаризованого тиску тоталітарного політичного режиму виявив реальне обличчя народів, які проголосили себе «націями», але залишилися ще в сервільному стані: сучасна політична нація є спільнотою вільних людей, а ця зазначена термінологічна невідповідність вербального фактичному є не тільки прикладом, а й однією із засадничих